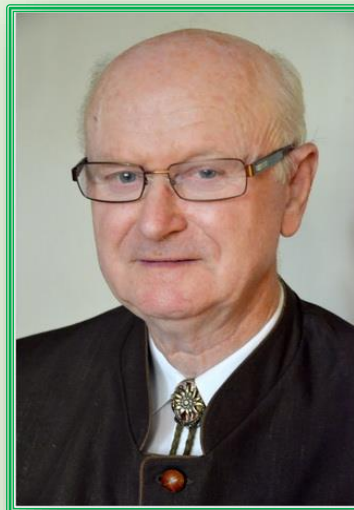

Literárna galéria Čakanky za rok 2019

Imrich Točka

sa narodil v Chrenovej, kde strávil detstvo a chodil do základnej školy. Potom pokračoval v štúdiu na Strednej jedenásťročnej škole v Nitre. Vysokoškolské štúdium získal na VŠP (terajšia Poľnohospodárska univerzita v Nitre).

Po ukončení vysokoškolského štúdia jeho kroky nesmerovali ďaleko, zostal na Vysokej škole poľnohospodárskej na Agronomickej fakulte v Nitre. Tu pôsobil ako vysokoškolský pedagóg a vedecký pracovník až do svojho odchodu na dôchodok v roku 2009. V roku 2001 bol vymenovaný za univerzitného profesora vtedajším prezidentom Rudolfom Schusterom.

Prof. Ing. Imrich Točka, CSc., bol autorom alebo sa autorsky podieľal na tridsiatich odborných publikáciách a ďalších vedeckých článkoch v odborných periodikách.

Ani po odchode na dôchodok nezostal nečinný. Venoval sa svojim viacerým celoživotným záujmom: numizmatike, kampanológii, poľovníctvu a regionálnej histórii. Poznatky z týchto oblastí spracoval knižne v početných populárno-náučných publikáciách.

Podarilo sa mu objaviť stratené artefakty, ako boli socha Krista Trpiteľa z chrenovskej zvonice, uložená v lapidáriu Kňazského seminára sv. Gorazda v Nitre, a zvon zasvätený svätému Jánovi Nepomuckému, ktorý ležal na podlahe kostolnej veže Kostola sv. Urbana na Zobore.

Ochrana pamiatok, zachovanie kultúrneho dedičstva a skrášľovanie prostredia, v ktorom žil, mu neboli ľahostajné, a preto sa v roku 2013 stal zakladajúcim členom Zoborského skrášľovacieho spolku.

Zomrel 9. mája 2020.

Ocenenia

Za svoju bohatú činnosť získal viaceré ocenenia:

Cena primátora mesta Nitra, 2011 (Za prínos v oblasti kultúry, pedagogickej a vedeckej činnosti)

Zlatá medaila rektora SPU v Nitre, 2014 (Za mimoriadny prínos pre rozvoj vedy, výskumu a vzdelávania v prospech SPU v Nitre)

Cena mesta Nitry, 2016 (Za celoživotný príspevok ku kultúrnemu rozvoju a propagácii mesta a záchrane kultúrneho dedičstva)

Cena Nitrianskeho samosprávneho kraja za rok 2018 (Za mimoriadne úsilie vynaložené na objasnenie zabudnutých kapitol regionálnej histórie, jej knižné spracovanie a záchranu zanikajúcich pamätníkov minulosti.

V prvom ročníku literárnej súťaže Čakanky získal 2. miesto za knihu príbehov Zo starej Chrenovej veselo i vážne.

V Čakanke vydal 3 zo svojich početných populárno-náučných kníh.

Dielo:

Tormoš – Chrenová, dejiny obce, 2002

Farský kostol sv. Martina v Nitre – Chrenovej, 2003

Z minulosti Chrenovej, 2006

Zo starej Chrenovej veselo i vážne, Čakanka, 2009

Nitra na medailérskych pamiatkach, Čakanka, 2010

História ochotníckeho divadla v Nitre – Chrenovej, Čakanka 2011

Socha Krista Trpiteľa – najstaršia kultúrna pamiatka Chrenovej, 2012

Nitrianske zvony, 2012
Farský kostol sv. Martina v Nitre – Chrenovej (2. rozšírené vydanie), 2013
Cyrilo – metódska misia na medailách (spoluautor Ivan Kiko), 2013
Nitrianske poľovníctvo, 2013
Zobor, 2014
Tormoš – Chrenová v zrkadle času (spoluautor Gabriel Točka), 2015
Historky spod Mačacieho zámku, 2016
Pamiatka historickej tragédie vo Fabianovej doline, 2016
Zvony Podzoboria (spoluautor Alexander Fehér), 2017
Historky spod Nitrianskeho hradu, 2017
Poľovníckym chodníkom kráčali spolu s nami, 2018
Farnosť sv. Urbana Nitra – Zobor, 2019
Záchrana historického pamätníka v Ladiciach, 2019
Záchrana prenasledovaných, 2019

Z tvorby

Hoci Imrich Točka mal bližšie k faktom, nebolo mu cudzie ani epické rozprávanie. Zážitky z detstva a príbehy Chrenovčanov spracoval do pútavých poviedok.

Zo starej Chrenovej veselo i vážne

Rozmarín

S nastupujúcou jeseňou ľudia postupne zberali úrodu z chotára a opustené strniská, zemiačniská a ostatné plochy sa uvoľnili pre pastierikov husí, kôz i kravičiek. Už ich nebolo potrebné strážiť, aby náhodou nevbehli do porastov, nespôsobili v nich škodu. Malí pasáci mohli viacej času venovať svojim hrám.

Obľúbeným miestom na pasenie bolo okolie Malého hliníka pod Levickou cestou, kde v povojnovom období bolo len pár domov. Posledným z nich, ktorý stál vedľa cesty z Malého hliníka, bol malý domec. Býval v ňom Štefan Moravčík so svojou manželkou. Starí bezdetní manželia sa venovali najmä svojej záhradke plnej ovocných stromov, zeleniny a hlavne kvetov, ktoré pani Moravčíková chodila predávať na rínok do blízkej Nitry.

Medzi kvetmi na dvore trónila pýcha gazdinej – veľký krík zeleného rozmarínu, zasadený vo veľkom hlinenom kvetináči. Jeho dlhé voňavé zelené letorasty s hrdosťou rozdávala na svadby v rodinách svojho príbuzenstva, aby zdobili pierka družbov a svadobčanov. Toho roku mu venovala zvláštnu pozornosť, lebo sa očakávala svadba jej krstnej dcéry Lydky. Nevestina matka pochádzala z početnej Koncovej rodiny, a tak sa na svadbe očakával veľký počet hostí a pre nich bolo potrebné značné množstvo rozmarínu na pierka. Lydke prízvukovala: „Dievča moje, na svadbu si prídeš nastrihať toľko rozmarínu, koľko len bude treba, aj keď pre iných neostane.“ Ale nakoniec sa stalo, že sa rozmarín neušiel pre iných, ale ani pre očakávanú nevestu.

Aby krehké letné letorasty dobre vyzreli, vyložila pani Moravčíková rozmarín na izbové okno, nech ho vyhrieva jesenné slniečko. To však vyhrievalo aj niekoľko kôz, ktoré chlapčiská pásli v okolí ich domu. Maškrtným kozám sa zunovalo pást' na zoschnutých strniskách a vbehlí do Moravčíkovej záhrady, kde začali zberať opadané jablká i ohrýzať orgovánové kríky na dvore. Tu upútal ich pozornosť aj zelený krík na okne. Stará prefíkaná koza Líza sa oprela prednými nohami o stenu a s chuťou sa pustila obhrýzať šťavnatý krík. Ten to dlho na úzkej okennej doske nevydržal a zakrátko zletel na betónový chodník pod oknom. Črepník sa rozbil na kusy a zvyšok rozmarínu skonsumovali ostatné kozy.

Na poludnie prišla unavená gazdiná z mesta. Keď sa naobedovali, vyšla si sadnúť na lavičku na dvore, že si trochu oddýchne. Hneď si všimla, že je dvor ušliapaný a sem-tam boli po ňom porozsýpané drobné čierne guľky. „Ach, veď tu behali kozy! Čo len tu narobili!“ Obhryzené orgovánové kríky ju veľmi nemrzeli, ale horšie bolo, keď prišla pred dom. Nohy jej ot'aželi a zostala stáť s vytreštenými očami. Hrôza! Jej vychýrený rozmarín ležal na zemi pod oknom obžratý. „Taká hanba!“ pomyslela si, „čo dám teraz Lydke na svadbu?“ Hneď sa pustila do starého, že on je vinný, lebo večne necháva otvorenú bránu na záhrade, behá do krčmy na pivo a kozy môžu zožrat' aj celý dom. Podvečer začala vyšetřovať aj chlapčiskov, čo pásli kozy, ale oni o ničom takom nevedeli.

Po bezsennej noci oznámila mužovi, že veru v hanbe nezostane, že ona rozmarín Lydke dá, aj keď ho bude musieť kúpiť. Dva dni pred svadbou

vyšikovala starého k záhradníčke Krchovej na Zobor, aby kúpil rozmarín. Dala mu päťdesiat korún a príkaz, aby peniaze nešanoval, aby kúpil toľko rozmarínu, koľko bude treba. Ten si však pomyslel, že koľko kúpi, toľko musí byť dost'. Za polovicu peňazí kúpil viazaničku rozmarínu a ostatné minul v krčme. Podvečer prišiel k mladuchinej mame a odovzdal kúpený rozmarín. Tej sa ho akosi málilo, ale nepovedala mu nič, ibaže ich čakajú na svadbe, že určite s nimi počítajú.

Na druhý deň sa Moravčíková vybrala k mladuche s košíkom koláčov a s vykúrenou kačicou ako príspevkom na svadobnú hostinu. Medzi rečou sa opýtala Lydky, či sú spokojní s rozmarínom. „Nuž krstná mama, je pekný zelený, aj rozvoniava, len je ho akosi málo!“ Budeme asi musieť robiť kratšie pierka pre družbov.“ Moravčíková sa hneď dovtúpila, kde je chyba, ale stačila sa ešte ospravedlniť: „Vieš, Lydka moja, ten vietor v minulom týždni ho tak šľahal o okno, že sa len málo z neho dalo vybrať!“ Zahryzla si do jazyka a odišla. Večer starý dostal výplatu za rozmarín, ale to už veci nepomohlo.

V sobotu sa konala svadba. Rozjarení svadobčania sa veselo zabávali a spievali. Keď prišla na rad pieseň Rozmarín zelený, hore Detvou po dva rady sadený, Moravčík prestal spievať a pod nosom si zašomral: „Tam je dobre, tam ho majú celé rady a ten náš jediný zožrali kozy! Bodaj ich šľak trafil! Ale aj tak som si zaň vypil!“